

1 ÚVOD DO EKONOMIE	23
1.1 ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ POJMY	23
1.1.1 Úvod	23
1.1.2 Předmět ekonomie	24
1.1.3 Výrobní faktory	25
1.1.4 Mikroekonomie a makroekonomie	26
1.2 ÚSTŘEDNÍ EKONOMICKÝ PROBLÉM - ALOKACE ZDROJŮ	26
1.2.1 Úvod	26
1.2.2 Alokace zdrojů	27
1.2.3 Hranice produkčních možností	27
1.2.4 Oportunitní náklady	28
1.2.5 Příčiny růstu oportunitních nákladů	28
1.2.6 Ekonomický růst	29
1.3 PROBLEMATIKA EKONOMICKÉ ORGANIZACE	29
1.3.1 Úvod	29
1.3.2 Dělbá práce	30
1.3.3 Centrální řízení	30
1.3.4 Tržní ekonomika	31
1.4 TRH VERSUS PLÁNOVÁNÍ	31
1.4.1 Úvod	31
1.4.2 Smíšená ekonomika	32
1.4.3 Soukromý a veřejný sektor	32
1.4.4 Selhání systému centrálního plánování	33
1.4.5 Selhání trhu	34
1.5 NÁSTIN VÝVOJE EKONOMICKÉHO MYŠLENÍ	35
1.5.1 Úvod	35
1.5.2 Klasická ekonomie	35
1.5.3 Velký rozkol	37
1.5.4 Neoklasická ekonomie	37
1.5.5 Keynesiánská revoluce	38
1.5.6 Současná éra hlavního proudu a její kritika	38
1.5.7 Závěr	38
1.6 PROČ BY MĚL ÚČETNÍ ROZUMĚT EKONOMII	39

Mikroekonomie

2 CENY A TRHY	45
2.1 PROBLEMATIKA TVORBY CEN NA ZÁKLADĚ NABÍDKY A POPTÁVKY	45
2.1.1 Trhy	45
2.1.2 Nabídka a poptávka	46
2.1.3 Rovnovážná cena	47
2.2 FUNKCE NABÍDKY A POPTÁVKY	48
2.2.1 Úvod	48
2.2.2 Funkce poptávky	48
2.2.3 Posun po křivce versus posun křivky poptávky	49

2.2.4	Formování tržní poptávky	51
2.2.5	Funkce nabídky	52
2.2.6	Posun nabídky	53
2.2.7	Formování tržní nabídky	54
2.3	ZÁSAHY DO MECHANISMU FUNGOVÁNÍ TRHU - REGULACE CEN	55
2.3.1	Úvod	55
2.3.2	Maximální ceny	55
2.3.3	Minimální ceny	56
2.4	PRUŽNOST NABÍDKY A POPTÁVKY	58
2.4.1	Pojem pružnosti (elasticity)	58
2.4.2	Cenová pružnost poptávky	58
2.4.3	Interpretace cenové pružnosti poptávky	60
2.4.4	Cenová pružnost na přímcce poptávky	61
2.4.5	Determinanty PED - substituční a důchodový efekt	62
2.4.6	Méněcenné statky	63
2.4.7	Vliv času na cenovou pružnost poptávky	63
2.4.8	Význam cenové pružnosti poptávky	63
2.5	JINÉ TYPY PRUŽNOSTI POPTÁVKY	64
2.5.1	Úvod	64
2.5.2	Důchodová pružnost poptávky	64
2.5.3	Křížová pružnost poptávky	65
2.6	PRUŽNOST NABÍDKY	65
2.6.1	Cenová pružnost nabídky	65
2.6.2	Interpretace cenové pružnosti nabídky	66
2.6.3	Cenová nestabilita	67
3	VÝROBA A NÁKLADY	73
3.1	ÚVOD DO ANALÝZY NÁKLADŮ A VÝNOSŮ	73
3.1.1	Náklady v roli ukazatele efektivnosti	73
3.1.2	Cíl maximalizace zisku	74
3.1.3	Mezní kategorie (veličiny)	74
3.2	VÝNOSOVÁ FUNKCE	74
3.3	NÁKLADY V KRÁTKÉM OBDOBÍ	75
3.3.1	Úvod	75
3.3.2	Krátké a dlouhé období	75
3.3.3	Jak dlouhé je „krátké období“?	76
3.3.4	Výstup v krátkém období	76
3.3.5	Klesající výnosy	77
3.3.6	Průměrný a mezní produkt	78
3.3.7	Průměrné a mezní náklady	79
3.3.8	Problematika maximalizace zisku	81
3.3.9	Problematika rozhodování o ukončení činnosti	83
3.3.10	Rozhodování o ukončení činnosti a fixní náklady	83
3.4	NÁKLADY V DLOUHÉM OBDOBÍ	83
3.4.1	Úvod	83
3.4.2	Úspory z rozsahu	83
3.4.3	Integrace	86
3.4.4	Ztráty z rozsahu	86
3.4.5	Dlouhodobá nákladová křivka	87
4	TRŽNÍ STRUKTURY	93
4.1	FORMY TRHU	93
4.2	DOKONALÁ KONKURENCE	94
4.2.1	Nezbytné předpoklady pro dokonalou konkurenci	94

4.2.2 Křivka nabídky odvětví	94
4.2.3 Normální zisky	95
4.2.4 Dlouhodobá rovnováha	96
4.2.5 Dlouhodobá křivka nabídky	96
4.2.6 Vnější úspory a ztráty	97
4.2.7 Efektivnost při dokonalé konkurenci	97
4.3 MONOPOLNÍ KONKURENCE	98
4.3.1 Diferenciace produktu	98
4.3.2 Průměrný a mezní výnos	98
4.3.3 Rovnováha v monopolní konkurenci	99
4.3.4 Přebytečná kapacita	100
4.3.5 Umělá diferenciace produktů	101
4.3.6 Spotřebitelské preference	101
4.3.7 Inovace a vylepšení produktu	102
4.3.8 Přínosy necenové konkurence	102
4.4 MONOPOL	102
4.4.1 Koncentrace výroby	102
4.4.2 Alternativní teorie podnikatelského chování	102
4.4.3 Oddělení vlastnictví a řízení firem	103
4.4.4 Behavioristické teorie	103
4.4.5 Manažerské teorie	103
4.4.6 Definice monopolu	104
4.4.7 Monopol maximalizující zisky	105
4.4.8 Bariéry vstupu	106
4.4.9 Bariéry odchodu	106
4.4.10 Monopol a blahobyt	107
4.4.11 Náklady dokonalé konkurence	108
4.4.12 Neefektivní výroba	108
4.5 OLIGOPOL	108
4.5.1 Úvod	108
4.5.2 Smluvní oligopol (kartel)	109
4.5.3 Oligopol s dominantní firmou	109
4.5.4 Konkurenční oligopoly	110
4.5.5 Omezení modelů	111
5 TRH VÝROBNÍCH FAKTORŮ	117
5.1 POPTÁVKA PO VÝROBNÍCH FAKTORECH	117
5.1.1 Úvod	117
5.1.2 Odvozená poptávka po výrobních faktorech	118
5.1.3 Křivka poptávky po výrobním faktoru	119
5.1.4 Pružnost poptávky po výrobních faktorech	120
5.2 NABÍDKA VÝROBNÍCH FAKTORŮ	121
5.2.1 Úvod	121
5.2.2 Stejná čistá výhodnost	121
5.2.3 Rozdíly ve výdělcích	122
5.2.4 Bariéry mobility	122
5.2.5 Ekonomická renta	123
5.2.6 Výdělky z transferu	124
5.3 FORMOVÁNÍ MEZD NA TRHU PRÁCE	125
5.3.1 Úvod	125
5.3.2 Poptávka po práci	126
5.3.3 Nabídka práce	126
5.3.4 Trh práce v podmínkách dokonalé konkurence	127
5.3.5 Trh práce v podmínkách nedokonalé konkurence	127
5.4 TRH KAPITÁLU	131

5.4.1 Úvod	131
5.4.2 Úrokové sazby	131
5.4.3 Zisky	132
5.5 ROZDĚLOVÁNÍ DŮCHODŮ	132
5.5.1 Kdo co dostane	132
5.5.2 Důchod a bohatství	133
6 SELHÁNÍ TRHU A ZÁSAHY STÁTU	138
6.1 PŘÍČINY SELHÁNÍ VOLNÉHO TRHU	138
6.2 VEŘEJNÉ STATKY	140
6.2.1 Význam veřejných statků	140
6.2.2 Problémy spojené s poskytováním veřejných statků	141
6.3 EXTERNALITY	142
6.3.1 Úvod	142
6.3.2 Externí užítky	142
6.3.3 Externí náklady: příklad znečišťování prostředí	143
6.3.4 Možnosti zasahování státu	144
6.4 OMEZENÁ SUVERENITA SPOTŘEBITELE	146
6.4.1 Úvod	146
6.4.2 Nadřazené a podřazené statky	146
6.4.3 Ochrana spotřebitele	147
6.5 MONOPOLNÍ SÍLA	147
6.5.1 Úvod	147
6.5.2 Zásahy státu vedoucí ke zmenšení monopolní síly	148
6.5.3 Monopson	148
6.6 NESPRAVEDLNOST V ROZDĚLOVÁNÍ DŮCHODŮ	149
6.6.1 Úvod	149
6.6.2 Progresivní důchodová daň	149
6.6.3 Peněžní transfery	150
6.6.4 Naturální transfery	150
6.6.5 Přímé zásahy státu do mechanismu trhu	150
6.6.6 Přerozdělování bohatství	150
6.7 SELHÁNÍ STÁTU	151
6.7.1 Úvod	151
6.7.2 Vliv zájmových skupin	151
6.8 PRIVATIZACE	151
6.8.1 Úvod	151
6.8.2 Příčiny špatného výkonu státních podniků	152
6.8.3 Konfliktní cíle procesu privatizace	153
6.9 DEREGULACE	154
6.9.1 Úvod	154

Makroekonomie

7 NÁRODNÍ DŮCHOD A ZAMĚSTNANOST	161
7.1 KOLOBĚH NÁRODNÍHO DŮCHODU	161
7.1.1 Význam národního důchodu	161
7.1.2 Úniky	162
7.1.3 Injekce	163
7.1.4 Zohlednění úniků a injekcí	164
7.2 MĚŘENÍ NÁRODNÍHO DŮCHODU V PRAXI	165
7.2.1 Úvod	165
7.2.2 Důchodová metoda	165
7.2.3 Metoda finálního produktu	165
7.2.4 Výdajová metoda	166

7.2.5 Reálný a nominální GNP	167
7.2.6 Hrubý domácí produkt (GDP)	167
7.3 PROBLÉMY SPOJENÉ S VYUŽÍVÁNÍM STATISTIK NÁRODNÍHO DŮCHODU	170
7.3.1 Úvod	170
7.3.2 Srovnávání stejného se stejným	171
7.3.3 Zboží neuvedené na trh	171
7.3.4 „Šedá“ ekonomika	171
7.3.5 Odpisy	172
7.3.6 Rozdělování důchodu	172
7.3.7 Měnové kurzy	172
7.4 KONCEPCE AGREGÁTNÍ POPTÁVKY A KEYNESIÁNSTVÍ	173
7.4.1 Úvod	173
7.4.2 Agregátní poptávka	173
7.4.3 Spotřební funkce	174
7.4.4 Model spotřební funkce	175
7.4.5 Analýza sklonu ke spotřebě a k úsporám	176
7.4.6 Rovnovážný důchod	178
7.4.7 Multiplikátor	179
7.4.8 Hodnota multiplikátoru	180
7.4.9 Význam multiplikátoru	181
7.4.10 Omezení účinnosti multiplikátoru	181
7.4.11 Rozšířený keynesiánský model	182
7.5 ZAMĚSTNANOST A NEZAMĚSTNANOST	184
7.5.1 Úvod	184
7.5.2 Odhad rozsahu pracovní síly	184
7.5.3 Druhy nezaměstnanosti	185
7.5.4 Okunův zákon	186
7.6 INVESTICE	187
7.6.1 Úvod	187
7.6.2 Princip nastavení kapitálových fondů	187
7.6.3 Akcelerátor	188
7.7 EKONOMICKÝ RŮST A HOSPODÁŘSKÝ CYKLUS	189
7.7.1 Ekonomický růst	189
7.7.2 Hospodářský cyklus	189
7.7.3 Příčiny hospodářských cyklů	190
7.7.4 Interakce multiplikátoru s akcelerátorem a hospodářský cyklus	191
8 PENÍZE V EKONOMICE	196
8.1 PENÍZE	196
8.1.1 Co jsou peníze?	196
8.1.2 Funkce peněz	197
8.1.3 Formy peněz (historie vzniku)	198
8.1.4 Nabídka peněz	100
8.1.5 Zvyšování a snižování peněžní nabídky	201
8.2 KVANTITATIVNÍ TEORIE PENĚZ	202
8.2.1 Fisherova rovnice	202
8.2.2 Transakce a finální výstup	203
8.2.3 Transakční poptávka po penězích	204
8.2.4 „Klasická“ monetární politika v období deprese	205
8.3 KEYNES A POPTÁVKA PO PENĚZÍCH	206
8.3.1 Úvod	206
8.3.2 Motivace pro preferenci likvidity	206
8.3.3 Spekulační poptávka po penězích	207
8.3.4 Post-keynesiánský vývoj teorie poptávky po penězích	208

8.3.5	Problémy Keynesova přístupu	208
8.3.6	Peníze v keynesiánské ekonomice	209
8.4	„NOVÁ“ KVANTITATIVNÍ TEORIE - FRIEDMANŮV MONETARISMUS	211
8.4.1	Úvod	211
8.4.2	Reálný zůstatek	211
8.4.3	Permanentní důchod	212
8.4.4	Druhy bohatství	212
8.4.5	Oportunitní náklady	212
8.4.6	Převodový mechanismus monetaristů	213
8.4.7	Positivní ekonomie: Friedmanova empirická práce	213
9	MAKROEKONOMICKÁ POLITIKA	217
9.1	CÍLE HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY	217
9.1.1	Úvod	217
9.1.2	„Plná“ zaměstnanost	218
9.1.3	Stabilita cen	219
9.1.4	Předvídaná a nepředvídaná inflace	220
9.1.5	Platební bilance	221
9.1.6	Optimální a stabilní ekonomický růst	221
9.2	NÁSTROJE HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY	222
9.2.1	Úvod	222
9.2.2	Státní rozpočet	222
9.2.3	Fiskální politika	223
9.2.4	Kritika keynesiánské fiskální politiky	224
9.2.5	Monetární politika	225
9.2.6	Trend odklonu od regulací jako nástrojů monetární politiky	225
9.2.7	Střednědobá finanční strategie	226
9.2.8	Cenové a důchodové politiky	226
9.2.9	Problémy cenových a důchodových politik	227
9.2.10	Měnové kurzy a obchodní politika	227
9.2.11	Měnové kurzy a monetární politika	228
9.3	KOMPROMIS MEZI INFLACÍ A NEZAMĚSTNANOSTÍ	228
9.3.1	Úvod	228
9.3.2	Keynesiánský pohled	229
9.3.3	Phillipsova křivka	229
9.3.4	Závěry, které vyplynuly z Phillipsovy křivky pro hospodářskou politiku	230
9.3.5	Phillipsova křivka doplněná o očekávání	231
9.3.6	Důsledky Friedmanovy analýzy	233
9.4	AGREGÁTNÍ POPTÁVKA A AGREGÁTNÍ NABÍDKA	234
9.4.1	Agregátní poptávka	234
9.4.2	Agregátní nabídka	235
9.4.3	Jiné přístupy k agregátní poptávce a nabídce	237
9.4.4	Ekonomie agregátní nabídky	238
9.4.5	Snižování daní	239
9.4.6	Lafferova křivka	239
9.4.7	„Dobrovolná“ nezaměstnanost	240
9.4.8	„Nedobrovolná“ nezaměstnanost	241
9.4.9	Přístup strany nabídky k trhu práce	242
9.4.10	Privatizace a deregulace	243
9.5	MAKROEKONOMICKÁ POLITIKA DEVADESÁTÝCH LET	244
9.5.1	Úvod	244
9.5.2	Maastrichtská smlouva	244

10 MEZINÁRODNÍ EKONOMIKA	249
10.1 MEZINÁRODNÍ OBCHOD	249
10.1.1 Úvod	249
10.1.2 Komparativní výhoda	249
10.1.3 Přínosy z mezinárodního obchodu	251
10.2 PROTEKCIONISMUS	253
10.2.1 Úvod	253
10.2.2 Důvody ochrany	253
10.3 REGIONALISMUS	255
10.3.1 Evropa	255
10.3.2 Amerika	255
10.3.3 Asijsko-pacifická oblast	255
10.3.4 Afrika	255
10.3.5 Teorie celních unií	256
10.3.6 Přesouvání obchodu	256
10.3.7 Problémy regionalismu	256
10.4 PLATEBNÍ BILANCE	257
10.4.1 Úvod	257
10.4.2 Účty platební bilance	257
10.4.3 Běžný účet	258
10.4.4 Kapitálový účet	259
10.4.5 Deficity a přebytky plateb	261
10.5 MĚNOVÉ KURZY	263
10.5.1 Úvod	263
10.5.2 Volně plovoucí kurz	263
10.5.3 Řízený plovoucí kurz	265
10.5.4 Měnové intervence	265
10.5.5 Problémy se stabilizací kurzu	266
10.5.6 Pevné versus plovoucí kurzy	266
10.6 POLITIKY ZLEPŠOVÁNÍ PLATEBNÍ BILANCE	267
10.6.1 Úvod	267
10.6.2 Snižování výdajů	267
10.6.3 Přesměrování výdajů	268
10.6.4 Efekt J-křivky obchodní bilance	269
GLOSÁŘ	275
REJSTRÍK	286